Psalmus

Partitio psalmi

Tripertitus est psalmus. Primo magnificentiā dei et totius orbis conditionē exponit. Secūdo dicit quę dominus fecit in egypto/ꝛ in gente iudęoꝝ/in figura ꝓpli christiani: Siquidem oia contingebant illis in figura: vt dicit.j.Cor[.x.c.ibi: Qui percussit. Tertio de beneficijs exhibitis christianis agit: ibi: Et dedit terrā ꝛc. Inuitans igitur ad laudē dei omnes cōmuniter/dicit: a Cōfitemini/triplici cōfessione.ſ.peccati/laudis/fidei. b Domino/deo ęterno. c

Al. ſeculū

Quoniā bonus/est: quia ab ipso fluit oīne bonū ad nos. Jaco.j.c. Omne datū optimū: ꝛ omne donū pfectū ꝛc. Et vere bonus: d

Al. ſecit

Quoniā in ęternū: id est sine fine est: e Misericordia ei⁹: qz hic peccata cōdonat: et ibi sine fine coronat: Hic dat gratiā/ibi gloriā: Hic īcipit/ibi perficit. Est ergo duplex effectus misericordię diuinę. Primus ī terra: secūdus in cęlo. De ꝓmo dicitur: Misericordia domini plena est terra. De secūdo: Dñe in cęlo misericordia tua. De vtroq̄: Mirificauit misericordiā suā mihi in ciuitate munita. Dicit aūt misericordia/ quasi miseriā cordis demens per gratiā iustificationis vel cōsolatiōis. Item dicit misericordia/quasi mittens seorsum rigorem cordis per pęnę debitę mitigationē. Item dicit misericordia/q̄si mira suauitate rigans cor per cōsolationē ꝛ miserię amotionē. Item tripliciter diuidit misericordia dei alio modo: Nam est misericordia liberans a culpa: et dicit spaciosa: quia cor peccatoris qd̄ erat in angustia ponit in amplitudine. Ps. Salua/sti de necessitatibus animā meam: nec conclusisti me in manus inimicorū meoꝝ: statuisti in loco spacioso pedes meos. Prouerb. xviij.c. Donū hominis dilatat viam eius. Et de hac ꝓprie intelligit illud: Domine in misericordia tua viuifica me. Item est misericordia liberans a miseria: et dicit speciosa: de qua dicit Eccli.xxxv.d. Speciosa ē misericordia dei ī tempore tribulationis: sicut nubes pluuię in tempore siccitatis. Item est misericordia liberās ab omni corruptiōe ꝛ pęna in generali resurrectione: et dicit ꝓciosa: quia tunc reddet homini preciū laboris sui. De hac dicitur in Ps. Misericordia ędificabit in cęlis. Bonus est ergo domin⁹: quia hanc triplicē misericordiā impendit hominib⁹: Et ideo debent ei cōfiteri.i. ad honorem eius. Primo ꝓfessione peccati/ quę purificat hominē: de qua: Dixi cōfitebor aduersum me iniusticiā meā domino. Et tangunt hic sex cōditiones quę perficiūt cōfessionem. Prima est q̄ sit volūtaria: sicut peccatū fuit voluntariū: quod notat ibi: Dixi.i.sponte ꝓposui. Secūda est q̄ sit p̄meditata: quod notat per cōiunctionē p̄teriti ꝛ futuri.ſ. Dixi confitebor. Tertia est q̄ sit integra: quod notat ꝑ verbi compositionē: cōfitebor: id est simul omnia corde ꝛ ore fatebor. Quarta est q̄ sit accusatoria: quod notat ibi: aduersum me. Quinta est q̄ sit propria: qd̄ notat ibi: iiusticiā meā. Sexta ē q̄ sit recta: id est ad honorem domini ꝛ in spe venię: quod notat ibi: domino. Et talis cōfessio est efficax. Unde sequit: Et tu remisisti impietatē peccati mei. Secūdo debent cōfiteri cōfessione laudis: quę sequitur illam: quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Eccli.xv.c. De hac dicit/Eccli.lj.a. Confitebor tibi domine rex ꝛ collaudabo te. Tertio debēt cōfiteri domino cōfessione fidei: de qua Roma.x.b. Corde credit ad iusticiā: ore autē confessio fit ad salutem. Deinde ostendit ꝓpheta magnificentiā eius cui confiteri monet: Unde subdit: f Cōfitemini/triplici dicta cōfessione: g Deo.i.ad honorem dei: h Deorū.i. hominum iustorū: qui dicunt dij adoptione.ſ. Ego dixi dij estis et filij excelsi omnes. Job.x.g. Si illos dicit deos ad quos sermo dei factus est ꝛc. Vel/deorū: id est prelatorū: qui dicunt dij potestate vel nominatiōe. Exo.xxij.d. Dijs tuis non detrahes. Exo.vij.a. Cōstitui te deū pharaonis.i. dedi tibi potestatē super pharaonem ꝛ reuerentiā. Vel/deorū: id est idolorū: ꝛ dicunt dij nūcupatiōe. Ps. Oēs dij gentiū demonia. j.Paral.v.c. Oēs dij ꝓpl̄oꝝ idola: dñs aūt cęlos fecit. Iere. x.b. Dij q̄ nō fecerūt cęlū ꝛ terrā pereant de terra. De oīnib⁹ illis pōt intelligi qd̄ dī: deo deorū: Nā sup oia habet potestatē de⁹ q̄ sol⁹ vere ē de⁹.j.Cor[.viij.b. Et si sūt q̄ dicant dij sive in cęlo sive ī terra: siquidē sūt dij multi/nobis tm̄ vn⁹ de⁹ est: q̄ alios iudicat. Unde Ps. Deus stetit in synagoga deorū: in medio autē deos dijudicat. i Cōfitemini/peccata/laudes/fidem: k Domino.i.ad honorē domini: l Dominoꝝ.i.q̄ dominat alijs dominis: q̄ sunt domini ꝓm quid: ipse autē dominus est simpliciter omniū. Hester.xiij.c. Dñe deus rex omnipotens in dicione tua cuncta sunt posita: ꝛ nō est qui possit tuę resistere voluntati: tu fecisti cęlū ꝛ terrā et quicquid cęli ambitu continet: dominus omniū es/nec est q̄ resistat maiestati tuę. Apoc.xix.c. Habet scriptū in vestimento suo ꝛ in femore eius: rex regum et dominus dominantiū. Deut.x.d. Domin⁹ deus vester/ ipse est deus deorū ꝛ dominus dominantiū. Eph.iiij.b. Un domin⁹/vna fides/vnum baptisma. m

Ps. 81.

Qui facit. Ostendit ꝓpheta/q̄ ipse est deus deorū et domin⁹ dominoꝝ ꝑ opera sua: quę ipse solus facit: ꝛ nullus alij⁹ potest ꝑ se facere. Nam etsi sancti miracula inueniant fecisse/ ꝛ magi pharaonis mirabilia: tamē non sua virtute/sed aliena hoc fecerunt: Et natura opera sua facit virtute diuina/nō sua tm̄. Unde Job.xv.a. Sine me nihil potestis facere. Igit illi soli cōfitemini: qui facit/virtute proprią/nō mutuata: n

Mirabilia magna solus dei

Mirabilia magna solus/non indigens auxilio aliorū. Deut.x.d. Ipse ē laus tua ꝛ deus tuus: qui fecit tibi hęc magnalia et terribilia q̄ viderunt oculi tui. Job.ix.b. Qui facit magna ꝛ inscrutabilia quorū nō est numerus. Magnū ꝛ mirabile est q̄ fecit cęlum ꝛ terram: ꝛ cętera elementa de nihilo: Gen.j.a. Magnū ꝛ mirabile ē q̄ fecit hominē de limo terrę: ꝛ fęminā de costa eius: Gen.ij. Magnum et mirabile fuit inundatio diluuij: Gen.vij. Diuisio maris rubri: Exo.xiij.c. Et iordanis retrorsū cōuersio: Josue.iij.d. Magna ꝛ mirabilia sūt miracula quę fecit in euāgelio.ſ. illuminatio cęcorū/ curatio leprosorum/suscitatio ꝛoꝝtuorū. Magnum ꝛ mirabile fuit q̄ pauit de quinq̄ panibus q̄nq̄ milia hominū: Job. vj.b. Magnū et mirabile/q̄ quotidie facit de vno grano putrido centū vel mille recentia nasci. Inter oīnia maius et mirabilius est/q̄ fecit deum hominē/virginē matrem/cor humanū credere hoc: Hęc ē fides quę iustificat pctōres. Propter hoc dicit Apoc[.xv.b. Magna ꝛ mirabilia sunt opa tua domine de⁹. Et Eccli.xliij.d. Ipe em̄ oīnipotēs sup oia opa sua: terribilis ꝛ magn⁹ dñs vehemēter ꝛ mirabilis potentia ipsi⁹. Et sciendū q̄ sicut in fine omniū versuum ponit vbiq̄: qm̄ in ęternū misericordia eius: sic in principio omniū sub/audiendū est/licet non sit positū: Cōfitemini dño/vt dicit Augustin⁹. Uñ sensus est: Cōfitemi dño q̄ facit mirabilia magna solus

Mystice: a Cōfitemi dño.i.laudate dñm.i.laudabilē p̄dicate/duplici ex causa.ſ. c Qm̄ bon⁹/ē: bona sua.ſ. bona naturę/bona fortunę/bona grę ꝓferēdo: ꝛ bona glorię ꝓmittēdo cōfitentib⁹ ei. d Qm̄ in ęternū misericordia ei⁹: pctā dimittēdo/a pęna releuādo/supra meritū remunerādo: citra meritū puniendo. Has duas cās ponit ꝓpheta: vt in eis studeam⁹ imitari deū.ſ. in bonitate nostra cōicando/ꝛ in misericordia iniurias dimittēdo/ miseris subueniēdo. Matth.v. g. Diligite inimicos vestros: bñfacite his q̄ oderūt vos: orate ꝑ ꝓsequētib⁹ ꝛ calūniantib⁹ vos: vt sitis filij patris vestri q̄ in cęlis est: qui solē suū facit oriri sup bonos ꝛ malos: et pluit sup iustos ꝛ iniustos. Luc[.vj.e. Date mutuū/ nihil inde sperātes: ꝛ erit[filij altissimi. Et.j. Estote misericordes sicut et pater vester misericors ē. f Cōfitemini deo/creatori/formatori/glificatori: h Deoꝝ.i.angeloꝝ: q̄ participatiue dij dicuntur: i Cōfitemini domino/factori ꝛ remuneratori: l Dñoꝝ.i.apl'oꝝ ꝛ ꝑlatorū: qui debēt peccatorib⁹ dominari. Gen.j.d. Crescite ꝛ multiplicami ꝛ replete terrā ꝛ subijcite eā: ꝛ dominami piscib⁹ maris ꝛ volatib⁹ cęli: ꝛ vniuersis animātibus q̄ mouent sup terrā. Bonis aūt nō debēt dñari: sed magis subijci: vt dicit Aug⁹.j.Pet.v.a. Mecq̄ vt dñantes in clero: sz forma facti greg[ex aio. m Qui facit mirabilia magna solus: quia mortē mortēs supauit: ꝛ vitā resurgēs

reparauit. Et per

Ps. 31.

Nota sex q̄ pficiūt confessionē

Effect⁹ misericordie duplex

Ps. 32.
Ps. 35.
Ps. 30.

Triplex misericordia

Ps. 30.

Ps. 118.

Ps. 88.

Ps. 31.

Ps. 81.

Ps. 95.

a b c d e f g h i k l m n

Cōfitemi CXXXV.
c domino quoniā bon⁹: qm̄ i ęternū misericordia eius. Cōfitemi deo deorū: qm̄. Cōfitemini domino dominorum: qm̄. Qui facit mirabilia magna solus: qm̄.

bilia magna sol⁹: et ideo/cõfitemini dño: qm̃ in eter/
nũ misericordia eius. Et sic per omnes versus est facien/
dum. Ergo ꝑm Aug⁹. hęc clausula: qm̃ in ęternũ miseri/
cordia eius/ est de quolibet versu. Unde monachi qui di/
cunt eam in quolibet versu/bene facũt. Solus aũt deus dicit
mirabilia facere: quia
et ea quę facit ministe/
rio hoim vel angelo/
rũ/ ipse sola sua ꝓtute
facit. Quędã etiã ma/
gna facit ipse sine mi/
nisterio alicui⁹: de qui/
bus subdit: a Qui fecit cęlos in intellectu. i. cęlos intel
ligibiles. s. cęlum empyreũ: qd̃ licz corporeũ sit: tamẽ tantę est
subtilitatis vt a mortali videri non possit. Et dicit pluraliter
cęlos: licz vnum sit empyreũ ꝓpter multitudinẽ contentorꝫ.
Itẽ/ qui fecit cęlos/aereũ/igneũ/ęthereũ/sidereũ/crystalli/
num/empyreũ: b In intellectu. i. in ꝓscientia sua. Geñ. j. a.
Ps. 103. In ꝓncipio creauit deus cęlum ⁊ terrã. Ps. Omnia in sapien
tia fecisti. Itẽ/ qui fecit cęlos/sidereũ et alios inferiores:
In intellectu/angelico. Tribus eñ modis fecit deus res. s.
in ꝓscientia sua/in cognitiõe angelica/in ipsa natura. c Qui
firmauit terrã sup aquas. Cõtra. Job. xxvj. b. Qui ap/
pendit terram super nihilũ: Nõ ergo fundata est super aquas.
Item terra infimũ locum tenet: ergo aqua est super terrã/non
Ps. 103. terra sup aquas. Item Ps. Qui fundauit terrã sup stabilita/
tem suã. i. nõ super aliud fundamentũ. Glo. sup/ponit ꝑ iuxta:
sicut dicit/parisius sita super secanã: id est iuxta. Vel ideo fir/
mari sup aquas dicit: quia quãtũcunq; fodiatur in terra/semp
reperit aqua. Igit oẽs creaturas per se fecit dñs sine miste/
rio alteri⁹: quarꝫ aliquas excellẽtiores ponit: vt ꝑ illas oia alia
intelligant. s. intelligibiles cęlos: et visibilẽ terrã. Sed qz sunt
visibiles cęli ꝑ lumiaria/ totũ corpus cęleste dans intelligere/
subdit: e Qui fecit luminaria magna. s. solem ⁊ lunã.
Ad quid aũt fecerit ea/subdit: g Solẽ in potestatẽ diei:
id est vt esset lux illuminãs diem. Aug⁹. Sol est potestas diei
quo omnia declarant. h Lunã et stellas in potestatẽ
noctis. i. vt possent noctẽ illuminare: ⁊ animalia quę de nocte
pascunt: ⁊ homies q̃ de nocte aliquãdo ambulãt/ vel nauigãt.
Itẽ ꝑ cęlos intelligit ꝓpha cęlestẽ machinã: q̃ est supra firma/
mentũ. Per terrã intelligit q̃tuor elemẽta: ⁊ oia q̃ ex his facta
sunt. Per lumiaria intelligit media. Et ẽ sensus: a Qui fe/
cit cęlos. i. cęlestẽ machinã/ vl spũalẽ creaturã. b In intel
lectũ/suo. i. in sapiẽtia sua/nõ edoct⁹ ab alio: nec secut⁹ exẽplũ
alterius. c Qui firmauit. i. firmiter fecit: d Terrã sup
aq̃s. i. iuxta aquas. Repete: in intellectu/suo. i. in sapiẽtia
sua/nõ instruct⁹ ab alio: sic̃. s. e Qui fecit/silr/in intelle/
ctu suo. i. in sapiẽtia sua: f Lumiaria magna. i. solẽ ⁊ lu/
nã. Geñ. j. b. Et fec̃/ i intellectu suo. i. i sapia sua: g Solẽ
in potestatẽ diei. i. vt potestas ei⁹ in die esset ⁊ appareret ca
lefaciẽdo ⁊ illuminãdo. h Lunã ⁊ stellas/fecit similiter/in
itellectu. i. in sapientia sua: i In potestatẽ noctis. i. vt
potestas earũ in nocte esset ⁊ appareret.

Mystice ✠ repauit. Et ꝑ hoc fidelib⁹ spẽ vitę ęternę ⁊ audaciã pariter
⁊ exemplũ nõ timẽdi mortẽ tribuit. Job. xiij. b. Exẽplũ dedi
vobis: vt quẽadmodũ ego feci: ita ⁊ vos faciatis. Judicl. vij.
c. dixit gedeon. i. christ⁹ socijs suis: Qd̃ me facere viderit/ faci/
atis: habẽs i dextra tubã. i. ꝓdicationẽ ꝑ ęternis: ⁊ i sinistra la/
gũculã. i. corp⁹ aduersitati expositũ: in q̃ erat lux diuinitatis q̃
Matth. 27. f. apparuit i fractiõe lagũculę. i. i passiõe: qz tũc monumẽta apta
sunt: ⁊ petrę scissę: ⁊ sol obscurat⁹. Silr fecerũt socij ei⁹. i. apli ⁊
martyres: q̃ tradiderũt corpa sua ꝓpter deũ ad supplicia. Esa.
lxiij. a. Torcular calcaui solus: ⁊ de gentibus nõ est vir mecũ.

Sancti dicunt celi a Qui fecit cęlos. i. viros sãctos: q̃ dicunt cęli: Primo: qz
cała helios. i. Cor̃l. iij. d. Tẽplũ dei sanctũ ẽ qd̃ estis vos. Se
cũdo: qz celãt nobis secreta dei. Matth. xiij. b. Vobis datũ ẽ
nosse mysteriũ regni. Tob. xij. b. Sacramẽtũ regis abscõdere
bonũ est. Tertio: qz habẽt celaturã christi. Gal. vj. d. Stigma
ta dñi iesu i corpe meo porto. Quarto: qz ornati diuersis side/
ribus. i. virtutib⁹. Geñ. xv. b. Numera stellas si potes: sic erit
semẽ tuũ. Quito: qz alti per cõuersationẽ. Phil. iij. d. Cõuer
satio nostra in cęlis est. Sexto: qz cõcaui ꝑ hũilitatẽ. j. In hu/
militate nostra memor fuit nr̃i. Septimo: qz clari ꝑ cõtinẽtiã/
ꝑ doctrinã/ꝑ bonã famã. Phil. ij. b. Sitis sinceres sine q̃rela:
simplices filij dei sine reprhẽsiõe in medio natiõis pũę et puer
sę: int̃ q̃s lucetis sic̃ luminaria i mũdo. Matth. v. b. Sic luceat
lux vĩa coram hoib⁹ vt
videãt opa vĩa bona.
Itẽ in eodẽ: Vos est⁹ Ar. Solus
lux mũdi. Daniel. xij.
b. Qui docti fuerint
fulgebũt q̃si splendor
firmamenti: ⁊ q̃ ad iu/
sticiã erudierint multos/q̃si stellę in ꝑpetuas ęternitates. De
his cęlis dr̃: Laudate eũ cęli cęlorꝫ. Itẽ/Cęli enarrãt gl̃iã dei. Ps. 148.
Hos fecit de⁹/ b In intellectu. i. itellectuales/nõ carna/ Ps. 18.
les. Intellect⁹ eñ sepat⁹ est a carne: qz nõ vtit ea vt instrumẽ/
to: sic̃ sensus. Ps. Qui fac̃ angelos suos spũs. Eccl. xlvij. a. Ps. 103.
Surrexit nathã ꝓpha i dieb⁹ dauid: ⁊ q̃si adeps sepatus est a
carne. Vel/ i intellectu. i. vt itelligerẽt. Lucl. xxiiij. g. Aperuit
illis sensũ vt intelligerẽt scꝑturas. Prouer. xiij. d. Accept⁹ est
regi minister intelligẽs. Esa. xliiij. d. Ego sũ de⁹ faciẽs oia/extẽ/
dens cęlos sol⁹. c Qui firmauit terrã. i. firmiter stabiliuit
ecclesiã: d Sup aq̃s/diuersarꝫ gentiũ. Apocl. xvij. d. Aq̃
multę/ꝓpl̃ mlti. Itẽ/sup aq̃s/doctrinarꝫ. Prouer. v. c. De/
riuent fõtes tui foras: ⁊ i platęis aquas tuas diuide. Itẽ/sup
aq̃s/carnaliũ ꝓcupiscẽtiarꝫ vel tpaliũ diuitiarꝫ: vt eas suppedi
tet ⁊ cõculcet. Job. xij. c. Si cõtinuerit aq̃s/oia siccabunt̃: ⁊ si
emiserit eas subuertẽt terrã. i. ecclĩã/ vel fidelẽ aiam. Itẽ/sup
aq̃s/tribulationũ vt nõ timeat eas. Geñ. vij. c. Multiplicatę
sunt aq̃ ⁊ eleuauerũt arcã in sublime a ĩra. Vel/sup aquas/
baptismi. i. sup fidẽ: q̃ dat̃ in baptismo: q̃ ẽ fundamẽtũ sup qd̃
eccl̃ia ẽ fũdata. s. Dñi ẽ ĩra ⁊ plenitudo ei⁹/orbis ĩrarꝫ ⁊ vni/ Ps. 23.
uersi q̃ hĩtant i eo: qz ipe sup maria fũdauit eã ⁊c. j. Cor̃. iij. b
Ut sapiẽs architect⁹ fũdamẽtũ posui. s. fidẽ christi. Dicit aũt Ecclesia dr̃ ĩra
eccl̃ia ĩra. Prio ꝓpt̃ stabilitatẽ. Eccs. j. a. Generatio ꝓterit ⁊
generatio aduenit: ĩra autẽ i ęternũ stat. Ps. Qui fũdasti terrã Ps. 103.
sup stabilitatẽ suã: nõ iclinabit̃ i sęculũ sęculi. Scdo ꝓpt̃ fertili/
tatẽ. Esa. liij. a. Erit fruct⁹ ĩrę sublimis. Et q̃nto pl⁹ terit̃: tãto
pl⁹ fertilis efficit̃. Exo. j. b. Filij isrl̃ q̃nto pl⁹ oꝑimebãt̃: tãto
magis crescebãt ⁊ mltiplicabant̃. Quid mirũ? Aur eñ i for/
nace puri⁹ efficit̃: ⁊ arca noe aq̃rꝫ mltiplicatiõe sblimi⁹ eleuat̃.
Tertio ꝓpt̃ firmitatẽ. Hiere. j. d. Dedi te hodie i ciuitatẽ mu
nitã ⁊ in colũnã ferreã ⁊ murũ ęneũ. Quarto ꝓpter ariditatẽ.
Geñ. j. a. Vocauit aridã ĩrã. i. omi hũore malo carentẽ. s. Et Ps. 94.
aridã formauerũt man⁹ eius. Quito ꝓpter inferioritatẽ. Oib⁹
eñ elemẽtis inferior ẽ: Sic eccl̃ia sp in maiorib⁹ suis locũ infe
riorẽ eligit. Eccl. iij. c. Quãto magn⁹ es: hũilia te in omnib⁹.
Sexto: qz mari vndiq; circũdatur. Unde Job. xvij. c. in psona
ecclesię: In amaritudinib⁹ morat̃ oculus meus. Et Matth.
xiij. d. Nauicula petri fluctib⁹ agitat̃ tota nocte: ſz nõ submer
git̃. Septimo: qz terra oẽs cadẽtes suscipit vndecũq; cadãt:
Sic eccl̃ia nulli claudit̃ gremiũ. Esa. lx. c. dr̃ ad hierl̃m: Por/
tę tuę apient̃ iugit̃: die ac nocte nõ claudẽt̃. Unde ⁊ spõsus eccle
się dic̃/ Matth. xi. d. Venite ad me oẽs q̃ laborãtis ⁊ onerati
estis ⁊c. Sequit̃: e Qui fecit lumiaria magna/apl̃os/
martyres/ꝓlatos/doctores/ꝓdicatores: q̃ vita ⁊ doctrĩa totũ
mũdũ illuminãt cũ boni sũt: ſz multi patiunt̃ eclipsim. Mat.
v. b. Vos estis lux mũdi. Eccl. xliij. b. Mũdũ illuminãs i ex/
celsis dñs. Phil. ij. b. Inter q̃s lucetis sic̃ luminaria in mũdo
ꝓbũ vitę ꝓtinẽtes. g Solẽ in potestatẽ diei/fecit. s. Sol
fons ẽ tot⁹ caloris/⁊ tot⁹ splẽdoris: Et dr̃ sol quasi solus lu/
cens: qz ipso lucẽte alia luminaria nõ apparent. Et ꝑ hoc signi/ Per solẽ christus intelligit̃
ficat christũ: q̃ ẽ fons ⁊ origo oĩs boni: ⁊ sol⁹ ꝑ se lucet. Mar.
x. c. Nemo bon⁹ nisi sol⁹ de⁹. Hic fact⁹ est: i In potestatẽ
diei: qz ipse solus diem gratię siue iustiçie facit i bonis quos
iustificat ⁊ illumiat. Et fecit/ h Lunam et stellas in po/
testatem noctis. Per lunam intelligo mariã: quę post solẽ Per lunã beata virgo intelligit̃: ⁊ per stellas angelos
plus habet luminis. Eccl. xliij. a. A luna signum diei festi: lu/
minare qd̃ minuit̃ in cõsummatione. Per stellas intelligo an/
gelos. Eccl. xliij. b. Species cęli/gloria stellarum. Hãc ⁊ hos
fecit dñs: i In potestatẽ: id est vt ꝑ eos ignorantia mũdi

 ✠ illumiari posset

illuminari posset: vel vt sup̄ peccatores haberēt potestatē: vel vt pctōres per eos haberent posse aliqd̄ bonū faciendi/vel ad dominū reuertendi. De isto sole dicit/Amos.viij.c. Occidit sol in meredie: ad litterā: circa sextā horam occubuit dominus in cruce. Apocl.vj.d. Factus est sol niger sicut saccus cilicinus. De luna dicitur ibidē .s. Apocl. vj.d. Et luna tota facta ē sāguis: p̄ dolore filij sui quē vidit in cruce mori. Vn̄ Symeō pphetando dixit ei/ Lucl. ij.e. Et tuam ipsius animā ptransibit gladius. De stellis dicit Apol.xij.a. q̄ draco cauda sua traxit de cęlo tertiā partē stellarum: id est magnā partem angelorū. De his tribus simul dicitur/Hiere.xxxj.f. Dat solem in lumine diei: ordinem lunę et stellarum in lumine noctis. Diuersitas ergo luminariū in cęlo est diuersitas sanctorum in ecclesia. Eph.iiij.c. Ipse dedit quosdam quidem apostolos: quosdā autē pphetas: alios vo euāgelistas: alios autē pastores et doctores ad cōsummationem sanctorum. Scdm̄ Augustinū: Per luminaria significant virtutes ⁊ dona/quę illuminant animā ⁊ decorant. Per solem intelligit donum sapientię et virtus charitatis: quia sicut sol inter luminaria p̄eminentiam habet: sic inter dona/sapiētia: et inter virtutes/charitas. Hoc fit in potestatē diei: quia p̄ hęc duo fit anima dies.i.clara in cognitionē/et feruida in amorē cęlestiū. Per lunam intelligit donum scientię: ⁊ per stellas alia dona et virtutes: quę ad inuicem differūt in claritate sicut stellę: vt dicitur.j.Corinth.xv.f. Hęc facta sūt in potestatē noctis: quia p̄ hęc docet regnū vitę temporalis. Et hoc ē qd̄ ait apostolus: j.Corl.xij.b. Alij dat p̄ spiritū sermo sapiētię: alij autē sermo scientię s̄m eundē spiritū: alteri fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatū in vno spiritu: alij operatio virtutū: alij pphetia: alij discretio spirituū: alij gr̄a linguarum: alij interpretatio sermonū: Hęc aūt operat vnus atq̄ idē spūs/diuidēs singulis put vult.

Al.†primitiuis
Al.†pmediū

a Qui pcussit egyptū cū† pri-
b mogenitis eorum: qm̄. Qui
c eduxit isrl' d medio eorum: qm̄.
d In manu† potenti ⁊ brachio
e excelso: qm̄. Qui diuisit ma-
f re rubrum in diuisiōes: qm̄.

Al.†forti

Diuersitas luminariū i cęlo diuersitas est sanctorū in ecclesia

Ad litterā

a Qui percussit. Secunda pars: vbi dicit quę fecit dominus egyptijs ⁊ iudeis. In p̄cedenti autē parte ostensum est q̄ fecit dominus per se: in hac ponunt quę fecit per angelos vel per homines. Et vtraq̄ faciūt ad ostensionem magnificentię dei. Cōfitemini igitur illi: qui percussit egyptū cum primogenitis eorum: id est egyptiorū: Ad suppositū enim fit relatio: Exo.xij.d. c Qui eduxit israel de medio eorū.i. egyptiorum/ d In manu potēti ⁊ brachio excelso: id ē in ostēsiōe potētię suę/i forti pcussiōe egyptiorū. e Qui diuisit mare rubrum: non q̄ aqua sit rubea vel rubra: sed littora eius: f In diuisiones/duodecim p̄ numero tribuū: vt quęlibet tribus haberet viam suam ad trāseundum citius ⁊ expeditius q̄ si omnes transirent per eandem viam.

Et eduxit israel

Mystice dn̄s pcussit egyptū.i. mūdū cū pmogenitis suis.s. tribus peccatis principalibus

Mystice: a Qui percussit egyptū: id est mundū tenebris peccatorū ⁊ ignorantię obuolutū ⁊ męrore miserię cōfectum. Hoc enim significat interpretatio egypti: b Cum primogenitis eorum: quę sunt luxuria/auaricia/superbia: q̄ sunt radices omniū peccatorum.j.Joh.ij.c. Om̄e qd̄ est in mūdo/est cōcupiscentia carnis ⁊ cōcupiscentia oculorum ⁊ superbia vitę. Superbiā percussit dominus regnū respuendo. Joh.vj.b. Jesus cum cognouisset quia venturi essent vt raperent eum ⁊ facerent regē/fugit i montē. Pedes discipulorū lauando: Joh.xiij.a. Humilitatē docendo. Matth.xj.d. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. Temptari sustentando. Matth.iiij.a. Ductus est iesus in desertū a spiritu vt temptaret a diabolo. Carnem assumēdo/de paupe fęmina nascendo: Matth.j.a. In cruce moriendo. Matth. xxvij.f. Jesus iterum clamans voce magna/emisit spiritum. Auariciam percussit nihil in mūdo possidendo. Matth.viij.c. Vulpes foueas habent ⁊ volucres cęli nidos: filius autē hominis non habet vbi caput reclinet. Joh.xiiij.d. Venit princeps mūdi huius: ⁊ in me non habet quicq̄. Item omnia relinquere consulendo. Matth.xix.c. Si vis pfectus esse: vade ⁊ vende omia quę habes ⁊ da pauperib⁹/⁊ veni sequere me. Item diuitib⁹ cōminando. Lucl.vj.d. Vę vobis diuitib⁹. Item pauperes cōmendando. Matth.v.a. Beati pauperes spiritu. Itē diuitias/spinas vocando: Matth.xiij.c. Item nudus in cruce moriendo. Matth.xxvij.f. Luxuriam percussit mundiciam custodiendo: quia virgo fuit. Item matrem virginem eligendo. Lucl.j.c. Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatē galilee ⁊c. Item virginitatē laudando. Matth.xix.b. Sunt eunuchi qui se castrauerunt pter regnum cęlorum. Item iohannē a nuptijs reuocando: quę q̄nq̄ sine peccato omni possunt fieri. Item ieiunando: Matth.iiij.a. Amaritudines alias sustinēdo. De hmōi percussiōe dr̄/Exo.xj.b. Media nocte ingrediar egyptū ⁊ morient p̄mogenita eius. Ad litterā: media nocte nat⁹ est dn̄s in mūdū. Esa.xix.a. Ascēdet dn̄s sup nubē leuē ⁊ ingrediet egyptū ⁊ corruēt simulacra eius. c Qui eduxit isrl' de medio eorum: bonos de medio malorum: clericos de cōsortio laicorū: claustrales de cōtubernio secularium/ne eorum morib⁹ imbuerent. Ecci.xiij.a. Qui tangit picē inq̄nabit ab ea: ⁊ qui cōicat supbo induet supbiā: Sic q̄ cōicat auaro iduet auariciā: ⁊ qui cōicat luxurioso induet luxuriā. Ps. Cū electo electus eris: ⁊ cū puerso puerteris.j.Regl.xv.b. dixit saul cineo: Abite recedite atq̄ discedite ab amalech ne forte iuoluā te cū eo. Amos ij.c. Ego sum q̄ ascēdere vos feci de terra egypti. Hiere.l.b. Recedite de medio babylonis. Principiū babylonis sūt p̄mi motus: q̄s sancti allidūt ad petrā. Vltimū babylōis est pęna gehēnę: a quo nemo pōt exire semel ingressus. Mediū babylonis pgressio p̄morum motuū p̄ delectationē/p̄ ɔsensū/p̄ opus/p̄ ɔsuetudinē. Et de hoc medio monet exire ppha. Sed pter p̄ncipiū mediū ⁊ finē/dicit Zach.ij.b.ter: O o o fugite d t̄ra aq̄lonis. Apocl.viij.d. Vę vę vę habitātib⁹ in terra. De diuisiōe clericorum a laicis/ ⁊ claustraliū a secularibus/dicit ppie Numeri.xvj.b. Audite filij leui: nū parū vobis est q̄ separauit vos de⁹ isrl' ab omi pplo/⁊ iūxit sibi vt seruiretis ei in tabernaculo ⁊ staretis corā frequētia ppli ⁊ mīstraretis ei: Videt q̄ nō sufficiat h̄ illis: q̄ clerici laicos imitant: ⁊ claustrales moribus seculariū se cōformāt. Ps. Cōmixti sunt int gentes ⁊ didicerunt opa eorum. Osee.viij.c. Deuorat⁹ est isrl': nūc fact⁹ est i nationibus quasi vas imundū: q̄ ipsi accesserūt ad assur. d In manu potēti ⁊ brachio excelso.i. in cruce extēto. Exo. vj.a. Eruā te de seruitute ac redimā in brachio excelso. Esa. xxx.g. Auditā faciet dn̄s gloriā vocis suę ⁊ terrorē brachij sui. e Qui diuisit mare rubrū in diuisiōes. Per mare rubrū itelligit p̄sens seculū: vt dic̄ Glo. qd̄ ē plenū amaritudie. Eccs.j.c. Vidi cuncta q̄ fiūt sub sole: ⁊ ecce vniuersa vanitas ⁊ afflictio spūs. Ps. Hoc mare magnū ⁊ spaciosum manib⁹: illic reptilia quorum nō est numer⁹. Hoc diuidit de⁹ i diuisiōes: quia facit de mūdo transire ad cęlū diuersis ⁊ varijs modis. Quidā em̄ in cōiugio saluant: quidā i viduitate: quidā i virginitate: quidā in religiōe: quidā in p̄latiōe: quidā in subiectiōe. Matth.xxiiij.d. Duo erūt i agro/vn⁹ assumet/alt relinquet. Duę erūt molētes i mola/vna assumet ⁊ altera relinquet. De Augustino legit in li.cōfes.q̄ cōferebat cū socijs suis/q̄s esset optim⁹ modus viuēdi: Sic affecto vt ipse erat ad ambulādū in via dei: in q̄ ali⁹ sic/ali⁹ sic ibat. Itē p̄ mare rubrū intelligit baptism⁹: vt dicit Glo. Augl. qd̄ diuidit dn̄s i diuisiones: q̄ quidā baptiçatorum trāseūt ad vitā: q̄dā ad mortē. Qd̄ figuratū est in Eçeh.xlvij. Quia mediū aq̄rum ibat ad orientem ⁊ mediū ad occidentē. Itē p̄ mare rubrum intelligit pęnitētia: in qua duo sūt.s. amaritudo cōtritiōis/⁊ rubor cōfessiōis: satisfactio vtrūq̄ p̄ticipat. Mare rubrū diuidit: q̄n ex quib⁹ causis sit erubescendū: ⁊ ex quib⁹ dolendū attendit. Nā ex vtraq̄ pte multę sunt causę. Primo debet pctōr erubescere: q̄ ōis creatura ordinē ⁊ locū suū seruat: ⁊ seruitiū suū sine intermissione reddit deo: ipse autē nō sic: Vn̄ inferior ē pctōr omi creatura

qui factus fuit

Dn̄s eduxit statu hoīm de medio egypti babylonis

Ps.17.

Ps.105.

Per mare rubrū intelligit p̄ns seculū

Ps.103.

Sex causę q̄re debeat erubescere peccator de peccato

a Et eduxit isrl' p mediũ ei⁹: aḋs hinc et inde stãtib⁹ ad modũ muroꝝ: Exo.xiiij.e. c Et excussit pharaonẽ: regẽ ęgypti/ d Et virtutẽ.i.exercitũ ei⁹. e In mari rubro/ vbi isrl' libere trãsiuit. f Qui traduxit ppłm suũ/ p⁹ trãsitũ marl. g Per desertũ: q̃dragita ãnis. h Qui pcussit/ p iudęis/ i Reges magnos/ potẽtia: q̃ volebãt ipedire trãsitũ iudęoꝝ. k Et occidit reges fortes. Et oñdit q̃ occiderit.

a Et edũxit israel p mediũ ei⁹: b qm̃. Et excũssit pharaonẽ et c virtutem eius i mãri rubro: d qm̃. Qui traduxit populum f suum per desertũ: qm̃. Qui g pcussit reges magnos: qm̃. h Et occidit reges fortes: qm̃.

Al. pcussit
Dyslice
Al. exercitũ

Seon regẽ qui factus fuit sup omnẽ creaturã: qz homo est dignissima creaturarũ: Ideo ad erubescentiã ipsius dicit/ Prouerb.vj.a. Vade ad formicã o piger z cõsidera vias eius z disce sapientiam: quę cum non habeat ducem nec prȩceptorẽ nec principẽ: parat estate cibũ sibi et cõgregat in messe qõ comedat. Magna cõfusio: formica facta est magistra homis qui habet ducẽ rationẽ quę dirigit: et prȩceptorẽ legem quę p̃cipit: z principẽ christũ qui retribuit. Job.xij.b. Interroga iumẽta z docebunt te z volatilia cęli et indicabũt tibi: loq̃re terrę z respõdebit tibi: et narrabũt pisces maris. Job.ix.a. Qui p̃cipit soli z non oritur: z stellas claudit sub signaculo. Item eodem.xxxviij.a. Quis conclusit ostijs mare: Et circũdedi illud ẽminis: z posui vectes z ostia/ z dixi: hucusq̃ venies z hic confringes tumẽtes fluctus tuos. Item breuiẽ de oib⁹ dicit/ Job.xiiij.a. Posuisti terminos ei⁹ q̃ prȩteriri non poterũt. Sed misero homini posuit deus terminos p̃ceptozũ z consilioꝝ: quos pessime p̃teriuit z p̃terire non cessat. Unde Esaię.xxiiij.a. Transgressi sũt leges meas/ mutauerũt ius/ dissipauerũt fęd⁹. Item debet erubescere peccatoꝝ: qz frequẽter offendit creatorẽ suũ: a q̃ tot bona q̃tidie recipit: qõ nulla alia creatura facit prȩter diabolũ. Unde conquerit per Mich.vj.a. Populus meus quid feci tibi/ aut quid molestus fui tibi: respõde mihi: quia eduxi te de terra ęgypti/ z de seruitute liberaui te. q.d. m̃ta bona feci tibi: z ecõtrario reddis mihi mala. Secũdo: quia illud fit in ipso quod nullus paterfamilias p̃mitteret fieri in domo sua. s. q̃ ancilla impat dominę suę: z seruus domino suo. Et melius z amplius honorat ancilla q̃ domina: z seruus q̃ dom⁹. Unde Prouerb.xxx.c. Per tria mouet terra: z quartũ est quod sustinere nõ potest: Per seruũ cum regnauerit: et per stultũ cũ saturat⁹ fuerit pane: z p odio/ sam mulierẽ cum fuerit assumpta in matrimoniũ: z per ancillã cum fuerit hęres dominę suę. Per hęc quattuoꝝ intelligit sensualitas siue caro: Per dominã ꝓ̃o ĩtelligit ratio: quę deberet in homine dominari. Eccl.xxv.d. Mulier si p̃matũ habuerit/ cõtraria est viro suo. Tertio: qz abiecta dignitate sua trãsformauit se in bestiã: in leonem per superbiã: in mulũ per inuidiã qui inuidet equo: in tigridem per iracundiã: in bubalum p accidiam: in taxum p auariciã: in vrsum per gulam: in asinum vel ĩ equum per luxuriã. Ps̃. Homo cum in honore esset nõ intellexit: cõparatus est iumẽtis insipiẽtibus z similis factus est illis. Daniel'.iiij.f. Regnũ tuũ trãsibit a te: z ab hominib⁹ eẽcient te: z cum bestijs z feris erit habitatio tua: fęnum quasi bos comedes zc. Quarto: quia p vili z modico prȩcio seipsum dat qui tam caro prȩcio est emptus. s. sanguine christi. Prouerb. vj.d. Prȩciũ scorti vix est vnius panis: mulier autẽ viri pcio/ sam animaz rapit. Eodem.x.c. Argentum electũ lingua iusti: coz impioꝝ p nihilo. Ps̃. Uendidisti.i. vendi p̃misisti/ populum tuum sine prȩcio: z nõ fuit multitudo in cõmutationibus eozum. Quinto: quia turpitudinẽ quã facit/ turpe est etiã nominare. Eph̃.v.c. Quę in occulto fiunt ab ipsis/ turpe est etiã dicere. Roma.j.c. Tradidit illos deus in passiones ignominię. Sexto: quia intantũ cõtempsit deũ/ q̃ fecit coram eo/ qõ coram vno rustico facere nõ auderet. Esaię.xxix.e. Ue qui p/ fundi estis corde vt a domino abscondatis cõsilium/ quozum sunt in tenebris opera/ et dicunt: quis videt nos: z quis nouit nos: Peruersa ẽ hęc vestra cogitatio: quasi si lutũ ꝓtra figulũ cogitet: z dicat opus factori suo/ non intelligis. Causę autem ꝓpter quas dolere debet peccator/ sunt damna quę facit peccatũ. Primo peccator p peccatũ amittit deũ z thesaurũ virtutum. Unde Threñ.j.d. Manũ suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas in sanctuariũ eius. Secũdo pęne ęternę se obligat. Unde.iiij. Regl.iiij.a. En venit creditor: id ẽ diabolus/ vt tollat duos filios meos: id est corpus z spiritũ. Prouerb.xxij.a. Diues z pauper obuiauerunt sibi. Item eodem.xxix.b. Pauper z creditor obuiauerũt sibi. Tertio amissa non potest per se recuperare: cum tamẽ per se pdiderit. Ps̃. Spirit⁹ vadens z nõ rediens/ est hõ. Threñ.j.e. Dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. Quarto/ seruus efficitur peccati/ z diaboli tributarius. ij. Pet.ij.d. A quo quis superat⁹ est/ eius et seruus est. Roma.vj.c. An nescitis quoniã cui exhibetis vos seruos ad obediendũ/ serui estis eius cui obedistis/ siue peccati ad mortẽ/ siue obeditionis ad iusticiã: Job.viij.d. Qui facit peccatũ/ seruus est peccati. Quintũ est damnũ temporis. Dum enim est ĩ peccato: omnia opera sua perdit: quia omnia sunt mortua: z prȩterita quę fecit mortificata. Threñ.j.e. Uocauit aduersum me tempus vt cõtereret electos meos. Prouer.v.b. Ne des alienis honorem tuũ: et ãnos tuos crudeli. Sextum damnũ est: quia se obligat pęnę ęternę quã p̃mereꝝ. Ro.vj.d. Stipẽdia peccati mors. Nec scit neq̃ scire põt si añ mortez pęnitebit. Eccl̃s. ix.c. Nescit homo finẽ suũ: qualisq̃ erit vel quando. Eodẽ.a. Nescit hõ vtrum amore vel odio dign⁹ sit. Joel'.ij.c. Quis scit si conuertat z ignoscat deus z relinquat post se benedictionẽ. Istę sunt duodecim diuisiones maris: quas fecerũt duodecim tribus israel: scz sex affectiones rubozis: et sex dolozis. Judas autem prior ingressus est. Unde z iudas genuit phares: id est confessio diuisionem: per quã itur ĩ terram p̃missionis. Unde sequit: a Et eduxit israel: id est populum christianũ: b Per mediũ eius. i.p pęnitentiã in ecclesiam de peccato. Ps̃. Ego sum domin⁹ deus tuus qui eduxi te de terra ęgypti: modo dilata os tuum: id est desideriũ qõ circa terrena et carnalia fuit angustũ: z implebo illud/ qui solus implere possum. Beda. Animã dei capacez/ nihil minus deo implere potest. Ps̃. Qui replet in bonis desideriũ tuum zc. Sap̃.x.d. Trãstulit illos deus per mare rubzum: z transuexit per aquam nimiam. Exod̃.xiiij.e. Diuisa est aqua z ingressi sunt filij israel per mediũ sicci maris. c Et excussit pharaonem z virtutem eius in mari rubro: id est deiecit diabolũ z potentiam eius: vl' diabolum z peccata p quę potens est diabolus. Hieronym⁹. Diabolus non est timẽdus quem sola peccata nostra fecere potẽtem. Uel diabolum z socios eius: id est peccatores. e In mari rubro: id est in pęnitentia vel in passione sua/ vel in baptismo aquę. Exo.xv.a. Curr⁹ pharaonis z exercitũ eius proiecit in mare. Sap̃.x.d. Inimicos illozum demersit in mare. Judith.ix.b. Tenuit pedes eozum abyssus: z aquę operuerũt eos. f Qui traduxit populũ suũ. i. populũ christianũ in eum credentẽ: g Per desertum/ huius seculi: ne ibi pereat vel amore adhęreat. Sap̃.x.d. Deduxit eos ĩ via mirabili: z fuit eis in velamento diei z luce stellarũ nocte. Esa.xliij.c. Ponã in deserto viã z in inuio flumina. Mũd⁹ aũt dicit desertũ: quia deserens deũ desert⁹ est ab eo. Job.j.a. In mũdo erat z mũdus p ipsum factus est: z mũdus eum nõ cognouit. Itẽ in deserto nõ habitãt nisi ferę: sic ĩ mũdo nõ habitãt nisi feri. Unde clamat ꝓpheta: Saluũ me fac deus qm̃ defecit sanctus. Threñ. j.a. Quõ sedet sola ciuitas plena populo. h Qui pcussit reges magnos. Ad lr̃az: septẽ fuerũt gentes ĩ tra illa: z g̃libet hẽbat regẽ suũ: q̃s pcussit dñs p̃udęos z occidit etiã. Unde sequit: k Et occidit reges fortes. s. chananęũ z hetheũ euęũ/ phereęeũ/ gergesęũ/ amorręũ/ hiebusęũ. Per illos septẽ reges significant septẽ peccata capitalia: q̃ dñs in euãgelio z ꝓbo et exẽplo pcussit z in multis occidit. Chananę⁹ interp̃tat possidens vel possessio: et significat auariciã/ q̃ vult oia possidere. Sz hũc regẽ pcussit dñs: qz nihil ĩ mũdo hẽre voluit. Matth̃. viij.c. Uulpes foueas hãt zc. Job.xiiij.d. Uenit p̃ncepl mũdi hui⁹ z in me

Ps̃.48.

Ps̃.43.

Sex causę q̃re debeat dolere pcõz de pcto

Mundus dicit desertũ

Ps̃.11.

Per septem reges septẽ vitia capitalia significant q̃s dñs pcussit z occidit

a Seon regem amorreorum. Numeri.xxj.e. b Et og regem basan. Numeri.xxj.g.

Dyslice huius ⁊ in me nō habet quicq̃. Ethęus interpretat stupidus vel formidans: et significat accidiā/quę stupet ⁊ formidat aggredi omne bonū. Hunc pcussit dominus/pnoctans in oratione: Lucl. vj. c. Et circūiens totā galileā docens ⁊ prędicans in synagogis iudęorum: Matth. iiij. d. Euęus īterp̃tat lapides colligens: ⁊ significat gulā q̃ tot lapides colligit vnde lapidet: quot supfluas potatiōes vel comesatiōes facit: quia licz bibendo vel comedendo delectationē sentiat: postea sustinet torsiones ⁊ infirmitates multas. Unde Prouer. xxiij. d. Ne intuearis vinū quando flauescit/cū splenduerit in vitro color eius: īgredit blāde: sed ī nouissimo mordebit vt coluber. Eodē. xx. c. Suauis est homī panis mēdacij: ⁊ postea implebit os eius calculo. Hūc pcussit dominꝰ in deserto ieiunando: Matth. iiij. a. Et dicēdo: Uidete ne grauēt corda vestra crapula ⁊ ebrietate: Lucl. xxj. g. Phereçęus interp̃tat diuidens seu diuisio: et significat inuidiā/quę diuidiuit inter fratres. Et primo diuisit int̄ p̄mos fratres/cain. s. ⁊ abel. Etiā inuidia primā diuisionē. i. mortē quę ē diuisio corporis ⁊ aīę īroduxit ī terrā. Unde Sap. ij. d. Inuidia diaboli intrauit mors in orbem terrarū. Hanc pcussit dominꝰ p inimicis mortēdo: et charitatem p̄dicando/p quā tollit inuidia. Gergesęus interpretat colonū eijciens vel habitatorē: ⁊ significat superbiā/quę primū colonum cęli eiecit de cęlo. s. luciferū: ⁊ adam quē dominus vt colonū in paradiso posuerat eiecit inde similit. Unde Esa. lij. b. In ęgyptū descendit populꝰ meus vt colonꝰ esset ibi: ⁊ assur absq̃ vlla causa calūniatus est eum. Hūc percussit dominus: qñ de cęlo descendit/formā serui accipiens: Phil. ij. a. Et matri ⁊ ioseph seipsum subijciens. Lucl. ij. g. Et erat subditꝰ illis. Item suscipiēs a seruo baptismū: Matth. iij. d. Item pedes discipulorū lauando: Joh. xiij. a. Item dicendo: Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde: Matth. xj. d. Et iterū: Qui se humiliat exaltabit: Lucl. xiiij. c. Breuiter hunc percutit tota vita ⁊ doctrina christi: ⁊ tamē adhuc non pōt mori. Amorreus interpretat amaricās: ⁊ significat iram/ quę mentē amaritudine replet. Hanc percussit dominꝰ dulciter respondendo: Si male inquit locutus sum/testimoniū perhibe de malo: si aūt bene/quid cędis? Joh. xviij. d. Prouer. xv. a. Sermo durus suscitat furorem: mollis respōsio frangit iram. Hiebusęus interpretat conculcatio: ⁊ significat luxuriā/quę maxime conculcat ⁊ vilificat hominē. Hanc percussit dominus de virgine nascendo. Item dicendo: Qui viderit mulierē ad concupiscendum eam/ iam męchatus est eam in corde suo: Matth. v. e. Et non solum ipse percussit hos reges per se: īmo etiam ⁊ milites eius percusserunt eosdem: ⁊ adhuc percutere non cessant: ⁊ vix possunt etiam vulnerari. Paulus auariciā percussit/dicens: Nihil intulimus in hunc mundū: haud dubium quia nec quid auferre possumus: Habētes ergo alimenta et quibus tegamur: his contenti simus. j. Timoth. vj. b. Et ibidē: Radix omniū malorū est cupiditas ⁊c. Job eandē percussit/ dicens: Nudus egressus sum de vtero matris meę et nudus reuertar illuc. Et iterum: Dominus dedit/dominꝰ abstulit: sicut domino placuit ita factū est: sit nomen domini benedictū: Job. j. d. Salomon etiā percussit eandem/dicens: Qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis: Eccs. v. k. Item accidiā percussit paulus/ cum dixit: Hora est iam nos de somno surgere: Roma. xiij. c. Item Roma. xv. d. Non audeo aliquid loqui eorū quę per me non efficit christus: in obedientiā gentium verbo ⁊ factis: in virtute signorū ⁊ pdigiorum/in virtute spiritussancti: ita vt a hierusalē per circūitum vsq̃ ad illyricum repleuerim euangeliū christi. Hanc etiam percussit salomon/ Prouerb. vj. b. Usq̃quo piger dormis. Et iterū ibidem. a. Uade ad formicam o piger. Item. xx. a. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo ęstate ⁊ non dabit ei. Item gulā pcussit paulus/dicens: Non in comesatiōibus: Roma. xiij. d. Item salomon eandem pcussit/dicēs: Propter crapulā multi obierūt ⁊c. Eccli. xxxvij. d. Itē inuidiā pcussit iacobꝰ. Jaco. iiij. c. Nolite detrahere alterutrū fres. Itē luxuriā pcussit paulꝰ. j. Corinth. vj. d. Qui fornicat/in corpus suum peccat. Item iram percutit paulus/ Romanis. xij. d. Datę locū irę. Jaco. j. c. Sit omis homo velox ad audiendū: tardus aūt ad loquendū ⁊ tardus ad iram. Item superbiā pcutit Jaco. iiij. b. Deus superbis resistit ⁊c. Omnes isti reges originem ducunt ex duobus. s. ex corruptione carnis: ⁊ ex suggestione diaboli. Illud mouet exterius: istud interius. Has duas radices peccatorꝝ oportet excidere/qui vult plene peccata vitare. Et hoc fecit dominꝰ: Unde sequit: a Seon regem amorreorū ⁊ og regem basan/ percussit vel occidit dominus. Seon/interpretat germen inutile: ⁊ significat carnis cōcupiscentiā: quę est fons interior omnis mali. Unde Roma. vij. b. Concupiscentiā nesciebam nisi lex diceret: Non cōcupisces. Ibi Glo. Bona est lex: quę dum concupiscentiam prohibet/ omnia mala prohibet. Hęc dicitur regnare super amorreos: id est peccatores amaritudine prauę cōscientię infectos. Og/ interpretatur coaceruans: basan confusio. Hic est diabolus rex ⁊ coaceruator confusionis: quem dominus percussit/repellens per scripturam eius temptatiōes: Matth. iiij. a. Sed occidit eum in cruce: alligans ibi fortem. Esaię. xlix. g. Numquid tollet a forti prędā ⁊c. Sequit: c Et dedit terram. Tertia pars: in qua ostendit beneficia data populo christiano ab eodem a quo p̄dicta facta fuerunt. Et ita ostendit vnus auctor omniū/vnus deus noui ⁊ veteris testamenti. Et quia littera plana ē: psequemur mysteriū. Dicit ergo: c Et dedit/ex sola gratia nullo merito sufficiēte p̄cedente: d Terram eorum: scz terram viuentium/quę fuit diaboli et sociorum eius ante casum/ hereditatem. e Hereditatem israel seruo suo: id est populo christiano seruienti deo/qui per israel significat: quia ipse solus inter omnes populos deū vidit oculo verę fidei. Esaię. ix. b. Uerbum misit dominus in iacob: id est christum ⁊ doctrinam eius ad iudęos: ⁊ cecidit in israel: id est ad vilitatem populi christiani. Qz autem geminat hereditatem/hereditatem: indicium est firmitatis ī possidenda illa hereditate. Uel forte per hoc innuit duplex pars cęlestis hereditatis: scz stola corporis/ et stola animę. Unde Esaię. lxj. c. Propter hoc in terra sua duplicia possidebunt. Uia autem per quā itur ad cęlestem hereditatē/et virtus quę facit dignum illa hereditate/est humilitas. Unde dicit: f Quia in humilitate nostra: id est nobis a christo tradita. Matth. xj. d. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. g Memor fuit nostri. Eccli. xx. b. Est qui ab humilitate sua leuabit caput. ij. Paral. xxxij. f. Humiliatus est ipse ⁊ habitatores hierusalē: et idcirco non venit ira dei super eos in diebus ęcechię. j. Pet. v. b. Humiliamini sub potenti manu dei vt vos exaltet in die visitatiōis. h Et redemit nos/christianos sanguine suo: i Ab inimicis nostris: vel dęmonibus/vel peccatis. Exod. xv. b. Dux fuisti in misericordia tua ppl'o tuo quem redemisti. Esaię. lij. b. Gratis venundati estis ⁊ sine argento redimemini. Non tamē sine precio. j. Corinth. vj. d. Empti estis precio magno. j. Pet. j. d. Non corruptibilibus auro ⁊ argento redempti estis de vana vestra cōuersatione paternę traditionis: sed precioso sanguię quasi agni incontaminati ⁊ īmaculati christi iesu. k Qui dat escam/corporalē ⁊ spiritualē. l Omni carni. i. omi generi hominū. Job. xxxvj. d. Dat escam cūctis mortalibꝰ. Eodem. xxxviij. d. Qui p̄parat corvo escam suā. Esca spūalis quā dominus dat suis/quadruplex est. Prima est gratia: de qua Ps. Omnia a te expectant vt des illis escam in tempore. Secunda est doctrina sua: de qua Matth. xxiiij. d. Quis putas est fidelis seruꝰ ⁊ prudēs quē cōstituit dominus super familiā suā

a Seon regē amorręorū: qñ.
b Et og regē basan: qñ. Et dedit terrā eorꝝ hęreditatē: qñ.
c Hęreditatem israel seruo suo:
f qñ. Quia in hūilitate nostra
g memor fuit nri: qñ. Et redemit nos ab inimicis nris: qñ.
i
k Qui dat escā omi carni: qñ.

Quō milites christi pcusserunt septē reges id est septem vitia

Tertia pars

Dyslice

Quadruplex esca spūalis quā dat Ps. 105.

super familiā suam: vt det illis cibum ī tempore. ſ. Corl. iij. a. Lac vobis potū dedi non escam. Tertia est sacra eucharistia: de qua Job. vj. k. Caro mea vere est cibus. Sap. xvj. c. Panem de cęlo ꝓstitisti eis sine labore. Quarta est gloria: de qua
Ps. 77. Ps. Escam angelorū mādūcauit homo. Ps. Escam dedit ti/
Ps. 110. mentibus se. De omnibus dicitur in Ps.
Ps. 106. Omnē escā abominata est anima eorū. Et quia sic fecit dominus laudandus est. Item ꝓpheta cōuertens sermonē suum ad omnes christianos q̄ hęc bōficia pcęperūt ꝛ pcipiunt quotidie: inuitat eos ad laudem dei dicens: a Cōfitemini peccata laudes fidē: b Deo cęli. Tob. xij. b. Benedicite deū cęli ꝛc. Nō q̄ alius sit deus cęli et alius deus terrę: sed quia in cęlo magis relucet potentia sapiētia bonitas dei. Vel vt ad cęli bona hominū desideriū eleuetur: sicut ꝓpheta de seipso dicit: Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in cęlis. Hiere. xxiij. e. Cęlum ꝛ terrā ego impleo. Esa. vlt. a. Cęlū mihi sedes est ꝛ terra scabellū pedū meorū. Item noie cęli intelligit cętus iustorū: quorū ipse est deus per cultus exhibitionē. c Cōfitemini dño dñorū: qm̄ in ęternū misericordia eius. Ecce psalmus iste a laude dei īcępit ꝛ ī laudē dei finit: q̄ ipse ē alpha et ω: ꝓncipiū ꝛ finis. Et debet laudari ꝓ ꝓncipio ꝛ ꝓ fine oīs boni: q̄ vtrūq̄ ab eo ē. Phil. ij. b. Qui dat velle ꝛ pficere ꝓ sua bona volūtate: Jō ꝓmitię ꝛ decimę debenk ei iure sempiterno. Expo. Ps. CXXXVI.
Epoc. 1. b.

Super flumina. Sicut olim duę fuerūt ciuitates ad inuicem repugnātes. ſ. hierusalē ꝛ babylonia: Ita mō duę sunt ciuitates. Una bonorū: altera malorū: pmixtę quidē loco sz diuisę merito: cōiunctę corpore sed separatę mēte. Et sic hierlm materialis olim ter fuit destructa: Primo q̄dē a nabuchodonosor. iiij. Reg'. xxv. c. Secundo ab antiocho. j. Machab. j. d. Tertio a romanis: Ita nunc hierlm spiritualis triplicit impugnat. ſ. a carne mūdo diabolo: vel a tyrānis hęreticis ꝛ fratribus falsis: quorū omniū diabolus rex est. Ideo tres psalmi ponunk in hoc libro qui agūt de hac triplici destructione hierlm tā materiali q̄ spūali: sed de materiali propk spūalē. De destructione facta per romanos agit in illo psalmo: Ut q̄d deus repulisti in finē. De destructiōe facta ꝓ antiochū agit
Ps. 73.
Ps. 78. In illo psalmo: Dei venerūt gentes. De destructiōe facta a nabuchodonosor agit h: Quā hieremias alphabeto quadruplici deplorauit. Uñ titulus huius psalmi est: Psalmus dauid ꝓpter hieremiā. Et ē sensus: Iste psalmus est dauid. i. ęditus a dauid ꝓpheta: cōpositus ꝓpter hieremiā. i. iuxta hieremiā. i. agēs de destructione hierlm quā fleuit hieremias. Materia g̃ huius psalmi ē destructio hierlm nō materialis: sed potius spūalis. Intentio est monere nō ꝓformari huic sęculo: sed ad supnā hierlm suspirare. Modus agēdi. Baptitus ē psalmus. Primo ostēdit bonos q̄si captiuos in h mūdo flere: tum ꝓ incolatu ꝓsentis miserię: tū ꝓ dilatiōe patrię. Secūdo ꝓtra hostes ad dñm depcat: ibi: Memor esto. Propheta ergo in psona iustorū ꝓ incolatu huius miserię ꝛ dilatiōe lamētantiū dic: d Super flumina babylonis. i. bona tpalia quę more fluminū defluūt. j. Job. ij. c. Transit mūdus ꝛ cōcupiscētia eius. e Illic sedimus nō erecti ꝓ supbiā: nec deiecti ꝓ desperationē: sed humiliati attēdētes ꝓsentē miseriā in qua sumus: ꝛ futurā gl̄iaz a qua distamus. Per hoc q̄d dicit: super flumina se sedere: notat cōtemptus tpaliū ꝛ eleuatio mentis. Per hoc q̄ dicit: illic notat elongatio mentis ab illis. Illic em̄ demōstrat rem longe positā. Et bñ per babylonē significat mūdus. Interp̄tat enim cōfusio ꝛ in mūdo oīa sunt cōfusa: ita vt bonū a malo oīno nequeat discerni. Unde frequēter bona reputant mala ꝛ mala bona. Et vę illis qui dicunt malū bonū ꝛ bonū malū: ponentes dulce amarū ꝛ amarū dulce: Esa. v. e. In mūdo g̃ deberēt esse supioza sunt inferioza: ꝛ ecōuerso. Pueri em̄ sunt archidiaconi decani ꝓpositi ꝛ etiā episcopi ꝛ prudentes ꝛ seniores sunt subditi. Eccē. x. b. Uidi stultū positū in dignitate sublimi ꝛ diuites sedere deorsū. Et. j. Uidi seruos in equis ꝛ ꝓncipes ambulātes quasi seruos sup terrā. Item anterioza sūt posterioza ꝛ ecōuerso: quia tpalia spūalibus ꝓponunk ꝛ ecōuerso. Hiere. vij. e. Facti sunt retrorsum ꝛ nō ante. Item dextrū reputak sinistrū ꝛ ecōuerso: q̄ aduersitas tpalis malū dicit ꝛ psperitas bonū: cū tm̄ ecōtrario sit: q̄d significat Gen. xlviij. c. in cancellatione manuū iacob: Nam dextrā manū posuit super minorē: et sinistrā sup maiorē. Item infirmi dicunk fortes ꝛ ecōuerso. j. Regl. ij. a. Infirmi accincti sunt robore. Esa. xl. g. Qui dat lasso virtutē. Propter hmōi dicit Esa. xxj. b. Babylon dilecta mea posita est mihi in miraculū. Hui babylonis flumina sunt quattuor. Primū est amor diuitiarū: in hoc se balneant auari. Secūdū est amor delitiarū: in hoc se balneāt voluptuosi: In hoc ꝓcępit pharao submergi oēs masculos hebrorū: Exo. j. d. Tertiū est ambitio dignitatū: in quo se balneant ambitiosi. Quartū est amor vanarū scientiarū q̄ magis inflant ꝛ inquināt q̄ potent vel lauent. His fluminib' irascit dñs: sicut dicit Abacuk. iij. b. Nūquid in fluminib' iratus es dñe? Hęc flumīa trāsire iubemur. Esa. xlvij. a. Trāsi flumina denuda turpitudinē tuā. Soph. iij. b. Ultra flumīa ęthiopię inde supplices mei filij dispersorū meorū deferent munus mihi.
Flumina babylonis. i. mundi quattuor
Flumina israel tria Ps. 45.
f Et fleuimus fletu cōtritionis ꝓ peccatis ꝓprijs: fletu cōpassiōis ꝓ peccatis ꝛ miseriis aliorū: fletu deuotiōis ꝓ bñficijs exhibitis ꝛ pręmijs obtinēdis. g Dum recordaremur tui sion. i. ecclesię triūphantis: vbi in speculo videtur deus sine medio. Hiere. lj. f. Ascendat sup cor vestrū hierlm. Item nota q̄ sunt flumīa ęgypti. ſ. septem peccata mortalia: de quib' Eccē. j. b. Oīa flumīa intrāt in mare. Esa. vij. c. Sibilabit dñs muscę q̄ est in extremo flumīs ęgypti. i. in despatione. Item sunt flumīa damasci. ſ. doctrinę hęreticorū: de quibus iiij. Regl. v. d. Nūqd nō meliores st abana et pharfar fluuij damasci omnibus aquis israel? Ita dicunt hęretici ꝛ credūt stulti: quia aquę fluuiū dulciores: Prouer. ix. d. Item sunt flumīa assyriorum: iurgia superborū. Hiere. ij. d. Quid tibi vis ī via ęgypti vt bibas aquam turbidā: et quid tibi cū via assyriorum vt bibas aquas fluminis? Item sunt flumīa israelis tria. ſ. baptismus: de quo Ps. Fluminis impetus lętificat ciuitatem dei. Item gratia spiritussancti. Job. vij. f. Flumina de ventre eius fluent aquę viuę: hoc autem dicebat de spiritu quem accepturi erant. Item doctrina christi. Gen. ij. b. De loco voluptatis egrediebat fluuius qui diuidit in quattuor capita: quę sūt quattuor sensus. ſ. historicus allegoricus tropologicus ꝛ anagogicus. Item sūt flumīa babylonis quattuor: quę dicta sunt. ſ. affluentia diuitiarum temporaliū: influentia delitiarum carnaliū: defluentia honorum sęcularium: confluentia scientiarū inutilium. Juxta hęc flumīa habitant homines mūdani infructuosi: Unde sequit h In salicibus: id est inter salices: id est inter homines mūdanos infructuosos ꝛ steriles: qui riganк fluminibus babylonis. i In medio eius positis: id est ex omni parte cōcupiscentijs sęculi circūdati. Quidā sunt in finibus babylonis: qui. ſ. nō sunt ita cupidi ita auari ita ambitiosi ita inuidi ita maliciosi.
De ꝓse. dis. 1. c. bi duo
Al. nō hz ꝓtui De pe. dis. 3. c. in salicibus
k Suspendimus organa nostra: id est dimisimus cantica lętitię vel doctrinę: quia non sunt digni: vel quia impediunt doctores. Gregorius. Propter peccata populorū claudit deus ora ꝓphetarum. Leuit. xxvj. c. Dabo vobis cęlū ferreum ꝛ terram ęneam. Deut. xxviij. b. Sit cęlum q̄d super te est ęneum ꝛ terra quam calcas ferrea. De istis salicibus dicitur Job. xl. c. Protegūt umbrę umbram eius. ſ. behemoth circūdabūt eum salices torrentis. Esaię. xv. d. Ad torrentem salicum ducent eos. Vel sic h In salicibus: id est a salicibus: id est ipsis mūdanis hominibus vanis et sterilibus existentibus i In medio eius: id est mūdi. k Suspendimus organa nostra. i. subtraximus laudes ꝛ cantica. Et quare?

a Cōfitemini deo cęli: qm̄. Cōfitemini dño dñorū: qm̄ ī ęternū misericordia eius.
b
c

Psalmus dauid ꝓpter hieremiā. CXXXVI.

d Super flumina babylonis
e illic sedimus
f et fleuimus
g dum recordaremur tui sion.
h In salicibus
i in medio eius
k suspendimus organa nostra.

Partitio psalmi

Quia illic. i.